

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quid mansiones significant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Quod est Deus, summa, prima, creatrix, increata veritas, Deus trinus & vnus. Adæquatum est, quod æque late patet, atque ea quæ reuelata sunt, Deum, Christum etiam hominem, totam scripturam, traditionesq; complectitur. Falsum igitur nudam nos Dei facere mentionem, cum de obiecto fidei agitur: omnium rerum reuelatarum mentionem facimus, inter quas iustitiam inter scelera factam, rectam, & in animis facinorosorum manentem numerare fas non iudicamus. Multi autem sunt, qui Christum seu Deum hominem obiectum fidei existimant.

Quin Gregorius de Valentia in analysei fidei hanc primam propositionem probandam suscipit. Necessarium omnino ad salutem esse, firmâ fide credere, doctrinam, su-
Christus
præparationis naturalis capsum, à Christo traditam esse diu-
nam, atque verissimam.

VERSUS 2.

In domo Patris mei mansiones multe sunt, si quo minus, dixissem vobis, Quia vado parare vobis locum.

QUESTIO I.

Que vera sit lectio versus secundi?

§. 1. **L**ectionis varietatem Valla, Erasmus, Brugé-
lis, Maldonatus, Tolerus, cæterique anno-
tarunt. Verba Brugenlis p. 1089. His verbis non est præpo-
nendam, & ait discipulis suis, quod optima quæque manu-
scripta, cum Græcis & Syriis libris prætereunt, astipulantibus
tractatoribus tam Græcis, quam Latinis, vt autem hoc non est
preponendum, ita nec quod alij libri habent; neque formi-
det: postponendum est: est enim non huius loci, sed versus 27.
subsequenti.

Cardo in eo vertitur, an sit versus legendus, quasi vna periodus. In domo patris mei mansiones multe sunt, si quo minus, dixissem, quia vado parare vobis locum. ita vt significet, se si multæ mansiones non essent, dicturum fuisse se iturum, & locum, paraturum, vt mansiones si non essent, fierent. In Græco non est *quia*, seu *quia*. *ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς πατρὸς μου* *μοναὶ πολλαὶ εἰσιν*, *εἰδὲ μὴ εἶπαν αὐτῷ οὖν, πορεύομαι ἐν ἡμέραις ὑμῶν ἵνα ἵδωμαι.* Possunt tamē, & Græca ita ita exponi, vt vna sit periodus. Dixissem vobis, vadam parare vobis locum. Possunt sic intelligi, vt post, dixissem vobis; sit perfecta distinctio. Et noua periodus inchoat ab illis verbis: *πορεύομαι vadam*. Erasmus contendit *quia* esse superfluum. Béza à *πορεύομαι* nouum verbum inchoat, vt omnino distinguat. Sed & in Græcis vna est periodus, ita Chrysostomus, Cyrillus, Nonnus, Leontius, Theophylactus. Ab hac igitur lectione non est recedendum, nec noua verbum faciendi distinctio.

Ratio est, quod veteres Græci & Latini ita legunt. Nam etiam Augustinus, & Latini Græcis quos nominati consentiunt, vt Rupertus, Beda. Deinde etiam Syrus in vnam sententiam omnia concludit, & etiam illud *quia* addit, non enim simpliciter dicit *quia* sed *quia* dazet, quod est: nam vado; eam particulam in versione Bibliorum regionum non bene omisam video.

§. 2. Sensus est apud Theophylactum & aliōs nonnullos. In domo Patris mei mansiones multe sunt; quod sita non esset, vobis dixissem, me ire & parare illas, vt vos securos redderem. Verba Theophylacti sunt. *ὡς ἐν ἡμέραις πορεύομαι ἐν ἡμέραις ὑμῶν ἵνα ἵδωμαι. οἰκίᾳ τῆς πατρὸς μου. τὰ ἕξ ἑκ τῶν ἑξοχῶν τῆς πατρὸς μου. οἰκίᾳ τῆς ἑξοχῆς καὶ ἀρχαῖς τοῖς. εἰ ἦ ἔτι μὴ ἴδωμαι οἰκίᾳ, ἐγὼ οὖν ἐπορεύομαι καὶ ἵδωμαι ὑμῶν. Vt non oporteat turbari circa locum; multe sunt enim mansiones in domo Patris mei; Hoc
Adami Conzen in Euang. Tom. I.*

est, sub potestate Patris, Domum enim potestatem, seu principatum intellige. Si vero non essent domus, (oicicai puto legendum *monai mansiones*) ego iuissem & pararem vobis: Ad-
dit: vt neutra ex parte vos turbari oporteat. siue parata sint, siue non, Etsi enim non essent parata, ego omni studio eas vobis pararem. Siue etiam ad parandum vobis locum profectus essem, non tamen, sic vos deseruissem, sed assumpsissem, vt vbi ego sum, vos etiam essetis. Vides consolationem, & animum mulcentia verba: Vbi ego sum, illic & vos eritis, non igitur ratio est, cur turbemini, cum mecum fuerit sitis.

In hac explicatione illud minus commodum videtur, quod dicit: Si non essent parata loca, fore vt pararet ipse.

§. 3. Perspicua igitur & sibi cohærens sententia est. Non oportet turbari, mecum eritis, in regno cælorum, non mihi tantum, & Petro, sed cunctis filiis. Non fallit delibus & piis parata est mansio. Hoc si factum non esset, non vos inani sollicitatione frustratus essem, sed diferte dixissem vobis: nam vado vt locum vobis parem. Cum ergo ipse in me susceperim, vt eam parare locum, eam vero aspera, & horrida via crucis, non fecissem promissione loci, quem habere non potestis. Cur enim pro vobis morerer, si mortis nulla utilitas in vestram salutem redundare posset? Itaque sensus non est: Dixissem vobis me ire parare locum, qui imparatus est. Sed ille: Si non essent multæ mansiones, & vobis destinatæ, id dixissem vobis, nec falsæ beatitudinis expectatione decepissem, quandoquidem iam ibo, & omnia parabo. Eodem modo Theodoretus.

§. 4. At quomodo iam erant, & quomodo parandæ? Paratæ erant ab æterno, ante mundi constitutionem, prædestinatione & electione hæredum futurorum. Parandæ erant patefacto aditu per Christi Paratur in cælos ingressum, cum Sancta sanctorum intrauit, & duplici propalauit viam sanctorum. Duplex igitur loci præparatio est, per electionem, & acceptam in Christo possessionem.

QUESTIO II.

Quid mansiones significant?

§. 1. **M**oras vocauit, quo æternum in illis manerent, alioqui mansiones Latinis etiam *castris* vocantur, & diuersoria, quæ Hebræis dicuntur *מִשְׁכָּן* & *מַלְוָן* & *מִשְׁכָּן*, mischan, malon, masagh. Syrus hic appellat *מִשְׁכָּן* auane.

Omnes veteres in cælo distinctos mercedis, & honoris in cælo gradus esse, ex multis mansionibus collegerunt. Nam ad consolationem omnium pertinebat in tanta inæqualitate perfectionis, quæ est in hac vita, gloriæ diuersitatem in cælo cognoscere. Calvinus Iouiniani fautor omnes antiquos reprehendit, quod distinctos honorum gradus in cælo faciant.

Causa cur reuocet olim damnatam hæresin, est, vt nouam inducat; nempe merita omnia tollat, si enim diuersus virtutibus gloriæ modus attribuitur, negare non potest, quin operum ratio à Deo iusto Iudice habeatur, cadatque iustitiæ imputatiuæ signentur. At veteres magno consensu inæqualitatem docuerunt, & contra Iouinianum propugnarunt. Cyprianus de disciplina, & habitu Virginum. Nec hoc iubet Dominus, sed hortatur: nec iugum necessitatis imponit, quando maneat voluntatis arbitrium liberum. Sed cum habitatio-
Diuersa in
cælo mer-
ces.
nes multe apud Patrem suum dicat, melioris habitaculi hospitalia demonstrat: Habitacula illa meliora vos petitis, carnis desideria castrantes, maioris gratiæ premium, in cælestibus obtinetis. Et Iren. l. 3. c. 21. plura in hanc sententiam habet Augustinus quia (tract. 67.) est alius alio fortior, alius alio sapientior, alius alio iustior, alius alio sanctior, in do-
mo pa-

mo patris mei mansiones multa sunt. Nullus eorum alienabitur ab illa domo, ubi mansionem pro suo quisque accepturus est merito. & paulo post: Sed multa mansiones diuersas meritorum, in vna vita aeterna significans dignitates.

Et Serm. 45. de verbis Domini. & de Sancta Virginitate. c. 26. Et sermone 59. de verbis Domini. At sermone 191. de tempore. At Iouiniani, inquit, damnamus errorem, qui dicit nullam in futuro meritorum distantiam. Pari modo Hieronymus l. 2. contra Iouinianum. Vbi etiam haereticam interpretationem refutat, Ecclesias habitationum nomine venire. Et eodem libro ca. 15. Locis & mansiones, quas preparare se Christus dicit Apostolis, in domo vti que sunt patris hoc est in regno caelorum, non in terra, in qua presens Apostolos relinquebat. Simulque sensus scripturae intuentus. Dicerem inquit vobis, quia vado, & preparabo vobis locum, si non mansiones multa essent apud patrem. Hoc est, si non vnusquisque mansionem sibi, ex largitate Dei, sed ex propriis operibus prepararet.

Et l. 1. aduersus Pelagium. Multa mansiones sunt apud Patrem, quia & merita diuersa.

Diuersa
praemia.

Basilius l. de Spiritu Sancto ad Amphilochium c. 8. Nazianzenus orat. 33. Multa ne apud Deum mansiones sunt, quemadmodum scriptura docet, an vna tantum? Multa, inquis, non vna. Recte. Age vero easne omnes impleri? Deinceps querit. Estne aliquid, quod nobis has mansiones conciliet: vt mea est sententia, an omnino nihil? Est sane, inquis, Quid nam hoc? Hoc nimirum, quod diuersa sint viuendi genera & instituta, quodque pro fidei proportionem alia vita alio ducatur, quas nos vias appellamus.

Diuerfa ergo viuendi, mansiones diuersas faciunt. Non enim propter locorum discrimina, sed propter domorum ordinem ita vocantur, in vna enim domo sunt, & simul, Nam vt, inquit Nicetas, si vnam domum, vna lucerna tantum collustrat suo splendore, quilibet seorsum peculiariter lucem percipit, quarequam lumen in multas faces non diuidatur. Sic in futuro saeculo, vniuersi homines iusti recipiuntur, eodem loco, & non separatim, singuli pro suo modo, ex eodem lumine spirituali splendorem haurientibus, rationeque sibi conueniente gaudium, ac latitiam capientibus.

Gregorius Magnus diuersas mansiones, sed diuersitate concordantes esse ait. l. 4. mor. c. 42.

Eodem l. 4. Dial. c. 35. & l. 35. mor. c. 24. & hom. 16. in Ezechiel. Ambrosius in plal. 38. Quem autem numerum querat, accipe. In domo, inquit, patris mei, mansiones multa sunt. Dat ergo vnique locum Dominus Iesus, hoc est, aptam pro vnusquisque meritis mansionem. Vnusquisque enim in suo ordine. Et l. 1. c. 48. de officiis. Ideo & dies illos, requirit vita aeterna, qui sunt, non qui praeerunt, vt cognoscat, quid sibi desit, quae terra sit re promissionis, perpetuos fructus ferens, quae prima apud Deum mansio, quae secunda, quae tertia, in quibus pro ratione meritorum vnusquisque requiescit. Propter meritum itaque, & meritorum praerogatiuis respondentia praemia licet antiquitati Caluinus indixit.

Innocentes
in mansio-
ne ponenda
Pelagiani.

§ 2. Fuit olim etiam alia haeresis, quae beatos paruulos extra regnum caelorum constituit. Contra eos Augustinus argumentatur tract. 67. Proinde re-
spiciendi sunt, a corde Christiano, qui putant ideo dictum mul-
tas esse mansiones, quia extra regnum caelorum erit aliquid,
vbi maneat beati innocentes, qui sine baptismo ex hac vita
emigrarunt quia sine illo in regnum caelorum intrare non po-
tuerunt. Hac fides non est fides, quia non est vera, & Catholi-
ca fides.

Mentio horum est apud Augustinum l. 3. de anima & eius origine, cap. 11. & l. 5. Hypognoticon: Erant vero Pelagiani. At regnum Dei, & domus Dei in quam Apostoli vocantur, idem est. Et si diuersa fingantur, domus ipsa regia regno dignior est: Domestici enim regis propiores illius sunt maiestati, quam subditi ceteri: apud eos enim dignus rege splendor & copia.

VERSUS 3.

Et si abiero, & preparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad me ipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis.

QUESTIO I.

Quomodo locum parabit?

§ 1. **E**t si abiero, inquit, *καὶ ἐγὼ*, non est locutio hypothetica, sed particula *καὶ* accipienda est more Hebraeo, apud quos *καὶ*, si frequenter accipitur, pro, quando, vel postquam. Certe enim Dominus abiturus erat. Gen. 28. 9. ita loquitur Moses. Et Donatus illos Vergilii versus sic interpretatur.

Præterea si nona diem mortalibus agris

Aurora extulerit, & adis que retererit orbem.

Interim Theophylactus pro *καὶ* interpretatur.

§ 2. Ante Christi mortem nemo in regnum caelorum admittus est: Sed in limbo partes redemptionem expectarunt; post Christi ascensum in caelos liber est omnibus aditus. Caluinus ita differit, vt vtrumque non obscure neget. [Exortitur tanta quaestio, quae-
lis fuerit Patrum conditio post mortem, antequam
Christus in caelum ascenderet: Vulgo enim colligi-
tur, fideles animas in limbo inclusas fuisse, quasi
dicat Christus, suo in caelum ascensu paratum tri-
locum. Sed reponso facilis, quod locus hic parati
dicatur in diem resurrectionis. Natura enim exultat
humanum genus a regno Dei, ante reconciliationem
animas ait, velut in specula fuisse.]

Hic exulare humanum genus ait; In specula fuisse ait, quod si quaeras quo loco illa specula fuerit, supra an infra, nihil facile respondebit. Atqui alibi illam collocet necesse; nec enim nullibi, nec vbi que fuerunt. Nec exponit, quid sit, quod ait, non fruemur tanto bono, nisi quo vsque iterum in caelo appareat, neque quid per illam quietem intelligat; an panny-
chiam quandam, an vero diuinae praesentiae fruitionem. Lib. 2. instit. c. 26. §. 9. Limbum habere magnos auctores, sed fabulam appellat.

Vbi & speculam vel turrim speculatoriam pro limbo illis attribuit, nouo inuento.

De animabus mortuorum alibi existimat eas nec tormenta, nec gloriam experiri ante extremum diem Iudicii, qui error fuit, Almarici, Hermanni Kifviki. Caluinus vero de Daemonibus. Quocumque pergunt, sua trahunt secum vincula, & tenebris suis obuoluti manent, interea in magnum diem extremum eorum supplicium differunt. Vide nostrum Gualterium in anno 1500. p. 778.

Atqui in abyssum Satanas ire formidat, & diues epulo apud inferos in flamma cruciatur. Verum illa de quaestione alibi disputatum est.

VERSUS 4.5. & 6.

Et quo ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quo vadis: & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus, Ego sum via, & veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me.

QUESTIO